

Ai é mûsica e mûsica

Mé a sâs ún ed quí che par Pâscua l'é stè in zitè. Al tãnp l'èra bèl, pôc tràfic pr'âl strè, incôsa cum vâ. Ai ho pedghè tótta matérna, farmândum ògni tant a fèr una fotografî, e tgnand drétti âli uracc' pr' ascoltèr âl canpèn ch'âl s' dèven la vâus da un canpanèll a cl' èter.

Quasst, però, fèn ch'a n sâs arivè vèrs piâza: lé la mûsica l'èra un'ètra, qualla ed Beppe Maniglia. A sâs d'acòrd sòl fât ch'al séppa oramâi un persunâg' cgnusó e bânvló da tótt, anc par al tîp ed vétta sèna ch'al cundûs e ch'l'é un esânpî pr' i zûven: gnînte bâvver e fumèr, dièta vegetarièna e ginâstica. A s-santquâtr' ân sunè l'ha un físic ecezionèl. Però mé a cradd ch'al srèv stè bèl – pr' una vòlta – lasèr che la zânt in piâza i s' psèssen gòder un silânzi rèr, difézzil da catèr chi èter dè. E pò ai é la fazannada di *decibel*, ch'i én la mîsûra dla putânza di armûr. Mé a cradd che cäl dâu câs âl s' psèssen tgnîr un pôc pió bâsi, almânc pr' una vòlta.

Fatto stâ che, cla matérna ed Pâscua, a sâs scapè vî d'in piâza parché cl' armâssd l'um dèva fastîdi.

Un'ètra vòlta al fó ai quâter d'utâbber ed socuânt ân indrî. Cal dé lé i nûster canpanèr i han la tradiziân ed sunèr âl canpèn ed San Ptronî par tótt al dâpp-mezdé e la zânt i pôlen andèr fèn lasó a vaddri: un spetâcuel ecezionèl! Mo l'èra una fadîga inóttîl: sóbbit in fânnd ai Pignatèri, la vâus dâl canpèn la n s' sintèva pió e in piâza Mazâur l'èra tótta una schitarè...

Mé a cradd che un brislinén pió d'atenziân an guastarêv brîsa. D'acòrd che al bân Beppe l'ha tótt i parmèss nezesèri a sunèr *in un luogo pubblico*, mo mé a pâns ch'ai séppa ucsiân e ucsiân. E pò: la nôstra bèla piâza la n'é brîsa una discotèca, un *luna park* o la Piazòla.

E stièvo!

La Batterflâi pr' i ragazû

Pruvé a imazinèr la platé dal Comunèl péinna ed studént dâl scòl mèdi e in vatta al pelsènic la Batterflâi... Ròba d'an crâdder, vaira? Epûr l'ètra matérna l'é andè acsè e ai èra anca mé. L'idè al l'ha avó Gabriele-

le Duma insâmm al'Antonella Franceschini (la fiòla ed Gianpaolo, l'urganizadâur dâl cumèdi in dialâtt), par fèr avsinèr i cínno al'òpera. Mo sicómm che avair la pretâisa che di ragazû ed dîs/dâgg' ân i pòsen surbîr tótta un'òpera, lâur i han pensè d'ardûsrla a un'urtéina zîrca, fagând un'armisdanza stra la cumèdia e al melodràma. Ecco alâura che in sèna ai é dû atûr (lâur dû) ch'i cântèn la stòria, socuânt artéssta ch'i cântèn âl rumanzi pió famâusi e al còro *delle voci bianche* dal Comunèl. A v'garantéss che, dâpp un prémm mumânt d'esuberanza, fòrsi anc par la nuvitè d'èser int un sît acsè straurdinèri, i ragazû i s'én mèss chièt.

Bravéssum i artéssta e gran cumoziân int al mumânt dal *coro a bocca chiusa*. Mé avèva la pèl d'òca e i luzlón ai ûc'. A sâs turnè ragazòl pr' un'âura: am parèva d'èser al Consorzièl ed Bûdri, in dóvv ògni vòlta ch'i mitèven in sèna un'òpera tótta la mî famajja l'èra inpgnè.

Turnând ala Batterflâi, l'é quassta la manîra d'avsinèr i ragazû ala cultûra musichèl, cla granda. Al vâ benéssum *Lo zecchino d'oro*, mo... Puccini l'é sânpèr Puccini.

I cinîs, i anadrût, i gratón e la mèrla

Dânca: i cinîs i én quí ch'i vîven lé avsén al Pânt dla Biânnda, drî al Navèlli. I mâgnen, i dôrmen, i lavâuren e i fan di fiû int un capanân industrièl. Bôna zânt, gnînte da dîr: fra tótt i furastîr arivè a Bulaggna i én, insâmm ai filipén, quí ch'dan manc problèma. Sâul ch'i én cunvènt d'avair a sò dispusiziân (da magnèr) tótt quall ch'as môv. I anadrût, pr' esânpî. In sti dé qué int l'âcua dal canèl l'é tótt un andèr e vgnîr ed famai d'anâder salvâdghi. Un spetâcuel: par dnanz la mèder con drî una sfilza d'anadrût apanna nèd. Mé a m'incânt a guardèri: quand un pipièn al vanza un pôc indrî, sóbbit la mèder la s'afairma e al le ciâma. L'ha rasân d'avair pòra, parché i cinîs i i vòlen fèri in ómmid. Prémma ai ho bravè ai cínno che con un tirén e un guadén i zarchèven ed ciapèri. Pò a sâs andè dai genitûr, che quand ai é quel ch'ai dà fastîdi, i fan fènta d'an capîr. Gnînte da fèr: al dé dâpp i èren

lâur a fèr la pòsta ai anadrén. A ste pònt Renato ai ha cazè una gran razè e l'ha ciamè quí dla Forestèl. Adès a sperân ch'i èven capè che chi anadrût i fan pèrt d'una *specie protetta* e che bisâggna lasèri stèr.

I gratón, invèzi, i én arivè ed nòt e i s'han purtè vî incôsa, incuséssima: tótt i usvéi par fèr i nûster lavurîr. I trâpen, la saiga elètrica, la saldatrîz, al decespugliadâur, l'avitadâur, pió dl'ètra ròba da magnèr e da bâvver e... la cariòla, ch'avân pò catè int al canèl.

Prémma d'andèr vî, i han vló lasèr al saggn dal sò pasâg' depositând la pèrt miâura d'ón dla cumitîva. In pôchi paròl i s'han lasè i sù bisóggn in bèla véssta. Che ziviltè, vaira?

Nuèter a sâs sicûr ed savair chi én i autûr ed st'inpriâsa eròica e avân fât una dnózia ai Carabinîr, che però i han âl man lighè: anc s'i avèssen da ciapèri con la ròba rubè, al dé dâpp i srèn bèle fòra, cme quí ch'i gratèven al fil ed râm dal cantîr dla tangenzièl. E alâura? A cunprarân i usvéi un'ètra vòlta e a tirarân d'lóng a lavurèr, asptând ch'i tâurnen a purtères vî incôsa. Al mând l'é fât acsè.

Par furtóinna che in tótt ste casén ai é anc una nòta delichèta: la mèrla, ch'l'ha cuvè quâtr'òv int al nîd, pròpi dânter ala barâca in dóvv a i tgnân âl scrân. Lî l'ha capè che nuèter a i vlân bân e l'é tranquèlla e nó, cme tant zién afetuûs, a stân a guardèr la mèrla ch'la vâ inanz e indrî tótt al dé par rinpîr al cagiarâtt di sù marlût sânpèr afamè.

Che maravajja!

Armiśdanza

Armiśdanza: odió, un leterèt al la ciamarêv *conpilêscion* e al la scriverêv cum vâ, brîsa in cal môd che què. Mo a mé am piès ed dscârrer cèr e d andèr zâ pèra, cioè ed fèrum capîr. Mégga come quí ch'í vrènn fèr i inteletuèl e pò i sèlten fòra a dîr:

- *Ói bene, si scrive Sachespeare mo poi si legge Siopenâuer!*

Èt capé? Nâ nâ, mé a sâñ d un'ètra paròchia! Vâ bân, mo adès tirân zâ la sâmma, cioè *veniamo a bomba*, cum i gèven una vòlta i mî amîg anèrchic. Ècco, alâura a v dégg sóbbit che ògni tant a câpit só ala Famajja Bulgnaîsa e se là am suzêd ed catèr un quèlc liber d una vòlta a n um lâs brîsa scapèr l'ucasiân ed sbarlucèri dânter. L èter dé am é caschè sâtta ai ûc' al *Pasticcio alla bolognese* ed Gîno Calèri (quall ch'l é stè comemorè pòc tânp fâ al Culèg' ed San Luvîg'). L èra un gròs librân ed sturièl, fatarlétt e zirudèl e mé a in ho spulghè sóbbit socuanti. Qualli pr esâñpi só i bécc. Stè da sénter: "*Se tótt i bécc i purtèssen al lanpiân / misericórdia che iluminaziân!*". E pò: "*Ai ho méss la spòrta / d dâpp ala pòrta / s'a sâñ bacc an um inpòrta. / Int la spòrta ai é tûc e fnûc': / mâgna, bâvv e sèra i ûc'!*". Quassta pò a la sintèva cantèr fén da cínno: "*Balè ragazû, saltè ragazû / l é mèi èser bécc che magnèr di fasû!*". E ala fén ai èra l'uraziân dal bacc: "*Sgnâur, fè ch'a n al séppa; / s'a l sâñ, fè ch'a n al sèva; s'a l sò, fè ch'a n al vadda; s'a l vadd, fè ch'a n al cradda!*".

Carènni, vaira? L é un pchè, però – *grave lacuna* – ch'an i séppa brîsa minziunè âl trai categorî, in sâns asensionèl d inpuranza, ed bechîsia: *bacc, arzibacc e cucubèri* (o *cucubèrto*, ndr), ch'í meritarènn tótta una disertaziân pròpi *ad hoc*. Mo par quasst mé purtròp a n sâñ brîsa al'altazza (*Domine, non sum dignus!*): ai vrèv ón competânt, un intenditâur. Tant par dîr, un Gigén Lîvra, ècco.

Par finîr pò, ai èra una pió vèga sturièla: qualla dal nudèr Amadózz, un persunâg' senpâtic e spiritâus dla Bulagga d un sècol fâ. Una sîra l èra a cà da un amîg e la padràinna la i dmandé s'al vlèva dla frûta. Sóbbit ló l arspundé:

- *Vluntîra, sgnâura: ch'la m dâga un pair!*

La sgnâura, premurâusa e con garbtén, la vlè curèzrel:

- *Sgnèr avuchèt, an s dîs brîsa "pair", mo paira!*

Lî, puvréinna, l'èra caschè int l'anèla. Defâti l'arspòsta la n s fé brîsa asptèr e, naturalmânt, la fé vanzèr ed stupén cla brèva dóna:

- *Zirudèla, s'al fòss vaira / che a dîr "pair" la m dà una paira / mé, ala spâusa dal mî amîg, / a i dirèv "ch'la m dâga un fig", / ch'é la frûta la pió bèla, / tòcc e dâi la zirudèla!*

Ardîta, nâ? Mo dè ch'al l'ha scrètta cal bèl spîrit ed Calèri, che fra l èter l èra un personâg' piotòst in véssta, a pòs parmâttrum ed trascrivarla anca mé che, al paragân, a sâñ pió o manc un ciocapiât. Vòl dîr che dâpp, par penitânza, a dmandarò pardân a tótt, vèl bân?

Luvînz da Bâdrî

Dâpp guèra al Casalân

Avèva trî ân, quand andènn a stèr al Casalân, dal '46.

Al sanmichèl l é al mî prémm arcòrd, un câr tirè da dû bû bianc, con un pô ed zangâtel e mé a sèder in vatta, con mî pèder ch'l um tgnèva strècca andând a pí a lè dal câr.

I cuntadén ch'í s avèven tgnó a quèrt in chi dû ân, dâpp ch'avèven pèrs la cà int un bunbardamânt, i s avèven fât l ûltum regâl con cal sanmichèl.

Al Casalân al guinté sóbbit al mî raggñ.

L èra, e l é ancâura, una gran cà ed canpâgna, un quadrilâter con i apartamént padrunèl, âli abitaziân di cuntadén e âl stâl. Ón di quâter lè l èra alâura un mócc' ed pardézz, vgnó zâ pr un bunbardamânt.

Nuèter andènn a stèr int âl stanzi padrunèl. Quall ch'l èra stè al salân pió bèl dla cà, con al sufètt tótt dpént, al guinté la nòstra stanza da lèt.

Ai stèva al lèt matrimugnèl di mî, i dû lèt ed nuèter fiû, pió un armarién a dû spurtî ch'l èra asè par cuntgnîr tótta la nòstra ròba. E pò ai èra un cumâ, lasè lé dai padrón, con al prémm casâtt pén ed quí misteriûs e vèg, ch'í fónn par di ân i mî zuglén e al mî şgugiòl.

Cla stanza l'èra tante granda ch'l'avèva trai finèster, ónna però l'èra sânzâ vîder, e mî pèder ai avèva méss, int al tlèr, dla lâta ricavè avrànd un bidân dal òli. Acsé mé da lèt a psèva insugnèrm guardând i fiûr e âl râm dal

sufètt, e viazèr con la fantasi insâmm al òmen dl òli Fiat, che con un pàs al pasèva par d sâura a tótta la zitè. Qualla che par nó la fó la cusérina l'èra stè ed sicûr la stanza da bâgn, parché ai èra un bûs ed dscârg int al pavimânt, che nuèter a tgnèven asrè con un cuèrc', e in dóvv a vudèven l'âcua di piât e qualla dla pâsta, (che pò l'èra sâñper qualla, int l âurden invèrs, però), e al cuntgnó di urinèri, ch'l avèva da èser sâul péssa, sinchenâ as amunèva al dscârg.

In cà an i èra brîsa l'âcua, avèven da andèrta a tór con i calzîder al pâzz, fentânt che, socuânt ân dâpp, i n mitènn una funtanénna in Stra San Dunè, acsé avènn l'âcua dl acuedótt, anc s'l'èra sâñper d'andèr a tór col mastèli.

Par scaldères avèven la stû econòmica in cusénna, ch'l'andèva a carbân còc e la sarvèva anc par cûser da magnèr, fentânt ch'a n cunprènn un furnèl con la bómmbola. D invèren a mitèven int la stû di ruchétt, da tór pò só col mujâtt par métrri int la sòra, e scaldèr i lèt con al prît.

In cusénna a fèven anc al bâgn, al sâbet, lavândes int la cadinèla, qualla ch'la sarvèva anc par la bughè. Al gabinâtt l èra fòra, int un casòt dedrî dala casèla, e andèri al fó sâñper al mî probléma, parché bân e spass ai èra un quèlc òmen ch'al lavurèva int i canp là datâuren, e mé a m vargugnèva.

Mo al mî far-west, la mî giungla personèl, al fó, pr òt ân, al zardén ch'ai èra dedrî dal Casalân: âlber secolèr, zèd pr ardupères, piant ed limón, ed zidréinna, ròs ed tótt i culûr agranplè só pr i mùr.

Âl famai dal Casalân âl guintènn la mî famajja: un dé ai èra a fèr cavalétt a cà dal'Arsigglia, la sèrta, el èter int la stâla con l'Ida a tgnîr strècc i galétt in st mânter che lí la i castrèva, un èter dé ancâura int i canp dnanz al vâc, in cal mânter che i cuntadén i carghèven al faggñ.

Al dé d incû al Casalân l é guintè un zânter sozièl, al "mî zardén" l é un zardén pòbblic. Mé a n i sâñ mai pió turnè, parché a vói che i arcòrd i avânzén intât int la mî tèsta e int al mî còr.

la Nèccia d Bastèl

Par chi n al savèss brîsa, al Casalân l é in San Dunè al nómmer 149.

D là dal'Ácua Granda

Avì da stèr a savair che socuànt àn indrì am capitè d andèr a fèr una turnè in Sudamèrica. La fazannda l'èra stè urganizè dala FILEF (Federazione Italiana Lavoratori Emigranti e Famiglie) e as tratèva d andèr a fèr di cunzèrt in traì naziàn: Uruguài, Brasìl e Arzenténna. In vatta ala chèrta geografica, sti trî paîs i én ón atàc a cl èter, mo int la realtè, da una zitè a cl'ètra ai é däl mièra ed chilòmeter. E pò ai èra da superèr un incài brîsa da pôc: mé a n èra mâi stè in vatta a un reoplàn e a v garantèss che la mî vétta l'arèv psó tirèr d lóng benéssum anc sánza st'esperianza. Mé a sán una bìstia terèstra e am piès ed tgnîr i pí par tèra: ecco, s'ai fòss stè la pusibilitè d andèr in Amèrica in motoziclatta, mé a n arèv avó inción problèma. Invèzi, dâpp un viàz ed nòt da Bulaggna a Ràmma, con un pulmèn dla COSEPURI ch'l andèva in autostrè a tótta manatta (al reoplàn ch'l avèva da purtèras a Fiumicino al n èra brîsa parté...), fenalmànt arivènn int al reopòrt dla capitèl, giòsst in tänp par salîr in vatta a un Boeing 747, al famâus Giúmbo, un azidànt èlt cunpâgna un palâz, pèn ed zänt ed tótt i culûr, con una móccia ed cínno ch'i s èren bèle méss inànz coi lavurîr zigànd a tótta càna. Una vòlta sistemè int al mî sît, con i znûc' ch'i sfarghèven incànter a una paraid, al schèrum a mèz mèter dal mî mèss e al zainànt infilè sàtta al scanén parché i armariètt dal *bagaglio a mano* i èren bèle stè rinpé da quî ch'i èren arivè prémma, fenalmànt cal cundumènni vulànt al taché a môvres.

Prémma, però, un'òsstes pôca bèla e anc ògudavla la s avèva mustrè quall che bisàggna fèr in chès d emergianza: una pantuménna tótta da rédder ch'la prevdèva d acuacères sàtta al sidèlli, d adruvèr la màscra dl usèggin e la brazadèla gunfiàbil *in caso di ammaraggio*.

Mé a n sò brîsa quant la séppa lóna la pèssta par fèr decolèr chi azidènt che lé, mo ed sicûr a sò che al tänp ch'al pasé da quand al taché a dèr gâs ai mutûr, fèn al mumànt ch'al livé só al gróggn da tèra, l um paré lóng un'eternitè. Mo insàmma, bän o mèl a fónn pr ària e a psé sfiubèr la zèngia ed sicurazza par livèrum só e fèr dû päs pr al curidûr. A m guardèva d in-

tâuren e a vdèva una sallva ed tèst, quaterzànt fâz - sèri, suridànti, indurmintè - quaranta parsân in pió ed qualli ch'i pôlen stèr däntr al Tivoli! Un *tutto esaurito* a ónng' mélla mèter da tèra!

A st pònt che qué bisàggna ch'a v dégga che la nòstra cumitîva l'èra cunpòsta da Zóff, l'Ombretta, al bän Betti, la Marta Murotti (ex sèndic ed Zòla) ch'l'avèva urganizè incòsa, pió socuànt amîg al sèguit. Vuèter a cardrî ch'a fòssen a sèder avsén, in mòd che fra una ciàcra e cl'ètra al tänp al paséss méi, vaira? Gnanc pr insónni! Ai èren tótt strumnè in zà e in là e ed banda da mé ai èra un dóna piotòst rubóssta con in brâz un cínno (ch al zighèva).

Guardànd al canpiunèri d umanità strichè int la *classe turistica* ed cal caruzàn maledàtt dâli *Aerolineas Argentinas*, am vgnèva in amànt la publizitè ch'as vdèva una vòlta: òsstes bèli e suridànti, ch'al tratèven i viazadûr a cavièl e sanpâgn... E i sidèlli? Di mîz divàn in dóvv as psèva slunghèr àl ganb, arbasèr al schienèl fèn quèsi a fèrel dvintèr un lèt. Nuèter? Al schienèl l andèva indrî sé e nâ ed dîs zentémeter... sé, parché quand la cunpagnî arzenténna la fó cunprè dai spagnû, al prémm quel ch'i fènn al fó d aumentèr i sidèlli dla clâs turésstica! Naturalmànt *sacrificando al profitto il comfort dei passeggeri*.

Ogni tant a m livèva só par dèr un'ucè fòra dai fnistrén, mo par fèr quasst bisugnèva andèr in fännd al aparàcc', avsén ai céssò, in dóvv ai èra un oblò lébber. Acsé a véssst pasèr sàtta ed nó un bèl pôc d Àfrica e pò, quand al reoplàn al punté drétt vèrs al Sudamèrica, ecco la dstaisa dl'Ácua Granda, *il Mare Oceano*, cum al le ciamèva Colombo.

Al problèma l èra fumèr una zigaratta in pès. Incû, dal prémm mumànt che t arív int l aeropòrt, t pû cazèr vî al pacàtt; alâura invèzi int i reoplàn ai èra una zòna riservè ai fumadûr, ed sòlit vèrs la cô: lé as psèva fumèr, mo stand a sèder... Quasst al vlèva dîr che mé arèv avó da dmandèr a quelcdón se par piešair l um lasèva mètter a sèder int al sò sît giòsst al tänp d una zigaratta... Nâ, nâ! Un'umigliaziàn tròp granda, e acsé a dezidè d an fumèr brîsa.

Un èter problemén che mé a n cgnu-

sèva brîsa al fó rapresentè dai vûd d ària e dal turbolanz. Mé a m cardèva che lasó pr ària al reoplàn al vulèss trancuèll cme in vatta a una dstaisa d òli. Gnanc pr insónni! Ogni tant as inpièva un cartèl eletrònic e ai sunèva un canpanén. Quasst al vlèva dîr che bisugnèva méttres a sèder e fiubères la zèngia ed sicurazza. Dâpp pôc ai cminzipièva la rúmmba: al reoplàn al tachèva a scusèr, sbalanzèr par d zà e par d là, a fèr di sèlt in bäs da fèr pòra: prezîs a quand t î in bèrca con al mèr agitè! I dîsen ch'l é normèl e sänz'èter al srà acsé, mo mé a preferéss sbalanzèr in motoziclatta int un cavdagnân...

Dâpp a quatòrg' àur ed vâul, fenalmànt a fónn in véssta dl aeropòrt ed Sao Paulo do Brasil e mé a tiré un bèl suspîr ed sulîv. "Che fifân", a dirî vuèter... Nâ: mé ai èra cuntànt parché fenalmànt arèv psó andèr al céssò, parché quî dal reoplàn, dâpp a sí o sèt àur ed viàz i èren dvintè inpraticàbil: dal pònt ed véssta ingènic, mé arèv avó manc problèma andànd a buschîr in vatta al'aldamèra, cum as fèva una vòlta! Quasst par dèr un'idè ed cóm m i èren ardótt...

Cardîv che al nòster viàz al fòss finè lé? Dâpp un'urténna, vèrs mezanòt, tótt in vatta a un èter reoplàn par l'últma tâpa: Porto Alegre, int al Rio Grande do Sul.

Dâpp un'ètra ciòpa d àur ai èren in vatta a un pulmèn dirèt vèrs l albèrg. La prémma arcmandaziàn ch'al s fé l amîg italo-braşigliàn ch'l èra vgnó ad asptères la fó quassta:

- *Mi raccomando: non uscite mai dall'albergo da soli, ma sempre in gruppo... e meno che mai di sera!*

- *A tacän bän!* – a pinsé mé. L albèrg l èra un palazàn grand cunpâgna al Şbdèl Mazâur e la stanza in dóvv a durmèven mé e al "zío" Betti l'èra quèsi al ùltum pian. Andènn a lèt, stóff mûrt, vèrs al traì dla maténna, mo mé a n riusé a srèr gnanc un òc'. Fòss mò par l'emoziàn ed truvèrum acsé luntàn da cà, int una tèra scgnusó, fòss mo parché al zío al taché sóbbit a òghèr una muntâgna ed lignâm, fatto stà che ala maténna mé ai èra pió stóff che quand ai èren arivè. Dala fnèstra a vdèva dl'ácua, luntàn: al mèr, a pinsé. D ètra pèrt "Porto Alegre"... Sé, un pòrt... mo drî a un fióm m.

(al cuntènnua)

Vèci cà nôvi...

Int al nómmer indrî, dscurànd dla “spariziàn” ed Palâz Bântvói Nôv, ai ho purtè un esänpi ed cómme as prèv tirèr só däl cà nôvi mantgnànd un stîl lighè ala tradiziàn: *Borgo Sant’Andrea* a Cadariàn. Una sgnàura ch’la lèz al giornalén la m ha telefonè par dîrum che lî la srêv dimónndi curiâusa ed vadder sta maravajja urbanésstica, mo l’ha détt anc che par vî dl’etè la n pôl brîsa môvres d’in cà. Inciòn problema! A i sän andè mé e ai ho fât socuànt stanpón. Cuntànta, sgnèra Tûda?

Al nôv vocabolèri bulgnais

L é bèle socuànt ân ch’as sént dscàrrer d un nôv vocabolèri bulgnais. Anzi, as in sént bišbièr a mèza vâus, quèsi ch’as tratèss d un quèl pruibé.

- *Al sèt... i m han détt ch’al pèr che “chi dû là” i sèppen drî a preparèr un nôv vocabolèri. In sèt quèl té?*

Mo sicûri ch’a l sò! Pr intànt “chi dû là” i én Dagnèl Vitèli e Gigén Lîvra, che da trî o quâtr ân i én drî a cójjer, cataloghèr e méttèr in âurden un sinifili ed paròl bulgnais: ai vgnarà fòra un azidànt da otzànt pâgin o fòrsi de pió, ch’al farà *tabula rasa* con tótt quall ch’l é stè scrètt prèmma!

Naturalmànt tótti âl paròl âl sran scrètti con al mètod lesicogrâfic, quall ch’adruvàn int al nòster giornalén e ch’al fâ stòrzer al nès a zèrt “profesûr” *fai-da-te*, ch’i cgnòssen la fonologî e la lesicografî cunpâgna mé a cgnóss la física nucleèr...

Vlîv un esänpi ed cómme la srà sta maravajja? Ecco socuanti paròl tótti dal capéttol dla léttra “A”:

“**agrèst** *agg.* agro, aspro (*di sapore*); *chi vindamma tròp prèst, svèinna pôc o tótt agrèst* (*prov.*) la vendemmia precoce dà risultati scadenti; presto e

bene non stanno insieme.

(a)**gucè** *s.f.* gugliata; colpo d’ago; lungo tratto di strada; (*dim.*) *aguciadèna* cucitina; (*iron.*) lungo tratto di strada; *dèr n’aguciadèna* dare due punti”.

Avív vèsst? Adès as tràta sâul ed stèr d’asptèr che “chi dû là” i èven finé ed curèzer, sistemèr, ajustèr incòsa. Fòrza, ragâz!

La Fèsta dal Pânt dla Biànnda ai 22 ed zógn dal 2007

Tgnî presànt sta dèta, a m arcmand! L é al dé ch’a fân fèsta pr al tèrz aniversèri dal recópper dal nòster pundgèn. Ed sicûr a v pòs dîr ch’ai srà al càmion con in vatta âl canpèn che i mî amîg Davide, Lèle e tótta la scuèdra di canpanèr dla Madòna ed San Lócça i sunaràn a dstaisa: un spetâcuel che drî al Navèlli an s é mâi vèsst. In vatta al pèlc ai srà Matitâza che, âultr a èser un gran brèv pitâur, al sâanna la batrî int un’urchèstra con i sù amîg. E pò ai srà la Biànnda, Gigén Lîvra, Sisén, Marco Vîsita e pò... al rèst a l vdrî cla sîra che lé!

Chi èrla?

La giapunaisa di Úmmili

Int la nòstra cumèdia “Via della Grazia 53” ògni tant in sèna la fà la sò apariziàn una sgnàura giapunaisa. Cum a dégg sänper prèmma ed cminzipièr, sta figûra la n é brîsa un’invenziàn di dû autûr, mo la fó una presànza reèl lé ai Úmmili. La s ciamèva Hisa Hosoya, l’èra un sopràn lérric (la sunèva anc al pian-e-fòrt) e la fèva pèrt dla nubiltè giapunaisa, avсэн ala famajja inperièl. A un zèrt pònt dla sò vétta, pr an avair da spusèr sò cugnè ch’l éra vanzè vâdduv ed sò surèla, la vindé tótti âl sâu proprietè e la scapé vî da Kyoto e dal Giapàn. L’arivé in Itâglia ai prèmm di ân ‘60 dal novzànt, insàmm a un sò parànt pianéssta. Naturalmànt al sò cavâl d batâglia l éra la *Madama Butterfly* e in sta pèrt la s fé una zèrta notorietè anc in Germâgna. In st mântèr ch’l’èra a Râmma par di cunzèrt, dala casafòrta dl albèrg ai sparé tótti âl sâu zòli e i bajûc. La vanzè in bulatta dûra e da par lî, parché al sò pianéssta al turné in Giapàn. In un môd o in cl èter l’arivé a Bulaggna e la zarché un ajût dala Conferànza ed San Vizànz e da Padre Marella, ch’i catènn un sît lé ai Úmmili, fòra däl Lâm.

Insàmm ai ajût ch’i vgnèven dala caritè dla zànt, par tirèr a canpèr la fé socuànt sarvézzi fotogrâfic con indòs i belèssum chimòno ch’l’avèva e ògni tant la fèva anc däl traduziàn pr una profesorassa dl’Universitè. Mé a m l’arcòrd bân: la girèva pr al quartîr con al sò chimòno bianc, un cascàtt ed cavî nîgher e una gran dignitè in tótta la parsâinna.

La sgnèra Hisa la canpé fèn ala fèn lé, ai Úmmili e la sré i ûc’ pròpi in st mântèr ch’i tirèven só âl cà nôvi.

(*nutèzzi furnè da Bruno Rovena*)

La siànza di nûster vîc’

Èrba dala tâss (*Polygala vulgaris*) - poligala, erba da latte, comune ne’ prati di collina e di montagna, confusa facilmente con *polygala amara* cui rassomiglia, comune ne’ luoghi aprici montani. La radice in infuso è usata in medicina per promuovere l’espettorazione. Anche nella medicina popolare le si attribuisce virtù emetica ed espessoratrice e si crede inoltre che valga a promuovere la secrezione del latte. Si ha altresì opinione che il latte delle vacche che mangiano di quest’erba ne acquisti le proprietà mediche.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell’uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biànnda nómmer 61

Mais ed màz dal 2007

Diretâur irresponsâbil e limusnîr:

Fàusto Carpan

Dsèggn uriginèl:

Lupàmmbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Spediziàn: par pòsta, purtròp.

Abunamént: fèn ch’ai n é, a tiràn d lóng.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 – fax 051-385283

faustocarpani@alice.it

Tótt i scrètt in dôvv an i é brîsa indichè l autâur i én ed Fausto Carpani.

I sît bulgnis i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.clubdiapason.org